

Iedereen een raket

Tijl Rood

Op veel scholen is de overgang van de kleuters naar groep 3 nogal brutaal. Het kind ervaart dat er na de zomervakantie kennelijk een heel andere manier van leren bestaat: met zijn allen, leerkracht-gestuurd, in een voorgeschreven tempo door een vooropgezet aanbod. De leerkracht in groep 3 wil misschien de daltonwaarden wel meer recht doen, maar de methodes stellen hun eigen eisen.

Omdat niet elke zes- of zevenjarige op hetzelfde moment (september) in staat is auditief en visueel te discrimineren, gaat het leren lezen veilig. Dat wil zeggen, zo langzaam, dat ook de kinderen die er feitelijk nog niet aan toe zijn het kunnen volgen. Dat is vervelend voor de 'zonnetjes' en de 'raketjes'; veel momenten van de leesinstructie zijn saai en onder hun niveau.

Hier hebben de kinderen en leerkrachten van onze school, geen last van. Wij hebben een onderbouw van de leerjaren 1, 2 en 3. Dat heeft veel sociale voordelen, maar het heeft ook een belangrijke plus voor het leren lezen: onze kinderen hebben een zogenoemde 'variabele leesstart'. De aanpak die onze leerkrachten hebben ontwikkeld, is gebaseerd op het denkwerk van dr. Ewald Vervaeet. Vervaeet is een belangrijke pleitbezorger van leren lezen als je eraan toe bent. Dus niet te laat (wachten tot september, groep 3), te vroeg (waar gaat het over) of te langzaam (van halverwege groep 2 tot eind groep 3 om alle letters aan te bieden...?).

Deze aanpak blijkt heel succesvol. Zowel in een onderlinge vergelijking met scholen in ons samenwerkingsverband, als in een vergelijking van de scholen die meedoen aan de pilot Redzaamheidslezen van Luc Koning, staan we er goed op.

Intuïtief is dat goed te volgen; je smeedt het ijzer immers wanneer het heet is. Dan kun je bijzonder snel zakendoen. De letters en tweeklanken worden in een tijdsbestek van een week of vijftien aangeboden; daarna 'promoveren' de kinderen naar het niveau van woorden en zinnen lezen. Zo'n drie keer per jaar worden de kinderen opnieuw op hun niveau inge-

deeld. Om te bepalen of kinderen in staat zijn kleine vormpjes en klanken goed te onderscheiden, volstaan eenvoudige en weinig tijdrovende testjes.

Tegen de variabele leesstart is wel ingebracht, dat ook als je niet toe bent aan correcte visuele discriminatie, het oefenen met letters wel degelijk helpt om deze vaardigheid dichterbij te brengen. Maar zelfs als dat waar is, geef je kinderen een vervelende boodschap mee: dat ze moeite hebben met iets dat anderen kennelijk makkelijk afgaat en waar volwassenen ook veel waarde aan hechten. Wacht je met het aanbieden van letters tot het makkelijk gaat, geef je alle kinderen succeservaringen mee. Iedereen leert het als een raket.

Om het organisatorisch makkelijk te maken, is een combinatie van groep 2 en 3 wenselijk (maar niet noodzakelijk). De variabele leesstart hoort echt bij scholen die hun wortels hebben in de (traditionele) onderwijsvernieuwing, zoals daltonscholen.

Tijl Rood is directeur van basisschool de Verwondering in Monnickendam

Instructie voor een ieder die daar aan toe is.

Beeld: auteur